



EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinstvi je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvu »via Zenta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Nekaj o glasovitem 19. § temeljnih zakonov kot avstrijsko-slovanskem paragrafu.

Spis. Mestoseselski.

Politični časopis je politično-vzgojevanjska vadnica za narod, on bralca uči, kako naj bode kot državljani v svojem pravokrog, t. j. v zantevanji ali uživanji svojih pravic svoboda in pravičen, kajti to je njegova prava in edina svoboda. Ako tedaj vem, kaj mi je v državi prejemati in činiti in ako se za oboje z vso silo potezam, tedaj sem politično zrel človek, pošten, svoboden uživalec in izvrševalec. To je ona svoboda, po kateri narod, udani poštenim svojim vodnikom, hrepene, ne pa razuzdanost, ali brezpostavje, kakor jih mnogo blodi o svobodi. O tej se res dan danes največ govori in piše, a pri vsem tem je ta stvar najmanj jasna. Svoboda — ne brezakoniti stan — edino je srečnosna. Do česa pa imam v Avstriji pravico, to stoji v temeljnih zakonih zapisano v velikanskih obrisih, za katere je država itak poroštvo prevzela. Temeljni pravi se jim, ker ne sme biti v Avstriji ni zdaj ni v prihodnje postave dane, da bi ne bila spošteta v duhu njihovem. Oni so tedaj ozbiljni duhi, čuvaji s pravice mečem v roki in takoj pripravljeni, da vsako zastrano ali vsak zvičajni poskus, bodisi tudi le dvomje, odstranijo. Oni zapopadajo neka naravna, neodpravljava in nezamotkljiva prava. Ahotno je potem takem reči, da prosti človek, recimo kmet, ne potrebuje zakonoznanja, ali kar bi bilo v dotičnem obziru vse jedno, da ne potrebuje umetnosti branja, postavimo: časopisov, po katerih mu je mogoče politično usvestiti se. To znanje pa mora se v meni izpremeniti v prepričbo, tako sme biti in ne drugače, jaz moram biti v gorejnem smislu svoboden državljani. Ta zlati stavek bodi odisel moj drugi, vedno me budeči jaz, moja politična vest, moj politični časomer. Posestnik n. pr. mora meje svojega poljskega imenja na tanko poznati, drugače je vedno v nevarnosti, da on v sosedovo, sosed pak v njegovo posestvo zajde; češ, to je moje, na tem smem delati, kar in kakor mi ljubo: svobodno mi je. Dobro. Baš tako ima vsak državljani svoj pravokrog, v katerem se mu je svobodno gibati, in v kateri se mu nema nikdo zaletavati. Zatoraj je baš prostaku pridno prebirati in izkoristiti si politična glasila, ki pa imajo tudi dožnost, svoje bralce zvesto, nesebično, odkrito in v ljubezni podučavati o političnih in občedržavljskih stvaréh. Oporozorvanja na javna prava od strani časopisov, kder

in kader ni še žive zavesti, to so prava dobrota, zlatá vredne budnice za narodovo uho. Tako smo nedavno dočakali tole: ko je »Slov. Nar.« opozoril na peticijsko pravo (11. § tem. zak.), nastal je po tej iskri živahen ogenj na strehi političnega našega poslopja, korporcijskih peticij je otšlo na kupe. In vendar ni to čisto nič kaj novega, ker tudi pred zakonitvijo tega prava niso bile peticije prepovedane. To pa kaže, kako malo si znamo še izkoristiti to, kar nam gre.

Ustavni zakoni obsegajo vodila za razvoj države, pa tudi, kako je mogoče v njej živeti. Oni imajo pozor imeti na državo kot najvišje občinstvo, kar je postalo v državi ono pravo, katero se da izsiliti. Temeljni zakoni določujejo prava, ki vsej državni skupnosti, pa tudi posameznim državljanom gredo. Oni so in imajo biti podloga svobodnemu razvoju, ter so sprejeti v konstitucijske listine ali v posamične temeljne postave. Po njih se ima ravnati vse državno postavodajalstvo in upravnstvo, po njih se ima vsakoniti vse zasebno in upravno pravo. Ena primera: Recimo, ako bi se našle v tem ali onem zasebnem ali upravnem zakonu katere določbe, ki so proti temeljnim postavam, ni treba, da se prekličejo, ker bi bile uže same ob sebi neveljavne.

Gledé zadržaja in namena je 19. § temeljnih zakonov, ki v svojem jedru izreka postavno enakopravnost vsem državnim narodom in nedotakljivo pravico, s katero sme vsak narod svojo narodnost in svoj jezik ohraniti in razvijati, izmej vseh ostalih paragrafov najbolj znamenit, najdaljesežen in v svoji naravnosti najbolj človečanski in je v Avstriji v tem smislu nov, da je večina temeljnih zakonov vsaj nekoliko bilo zapopadenju v prejšnjih postavah. Da je omika mogoča le v narodnem jeziku, to je stavek, ki ne potrebuje dokaza. In 10. § kaže v svojem 2. členu pot, v katerem priznava enakopravnost deželnih jezikov: v šoli, uradu in javnem življenju.

Ker zadevuje ta § najsvetejša avstrijsko-slovanske stvari: narodnost, jezik, omiko, bodočnost in obstanek, smeli bi mu reči:

»slovanski paragraf«

in število, s kojim je združen, imenovalo bi se lahko »zlató slovansko število«. In zares; ni ga paragrafa temeljnih zakonov, ki bi bil kakor ta tolikrat naveden, v pomoč in za pričó poklican proti zoprnikom. On je avstrijskim Slovanom čudodelen lek za dolgo prej prejemane rane, svetli majak v duševnem našem življenju, rešilna zvezda. On je preblagi duh, ki razbija okove, v kojih je, zakovan po nasprotnih sitnikih, ječal i še ječi slovanski duh, in ki ko sodnjedanska trobenta buči: »Ustajaj slovanski rod!« — Paragraf 19. je ko Mojzesova zdravjedajalna bronasta kača, v kojoj mi

Slovani zaupljivo upiramo svoje oči, on je »veliko pismo« v trdno poroštvo slovanske bodočnosti in obstanka v Avstriji; on je ustava v ustavi, slovanska zarija, napovedajoča jasni veliki dan naše omike, veliko ustajenje slovanskega duha!

Zares, 19. § temeljnih zakonov je naš mogočni rešitelj; on je slovanski, ker Nemcu v Avstriji ga ni bilo treba, uživajočemu vselej one pravice gledé njegove narodnosti in jezika.

In zdaj naj bi mi Slovenci še delali čuda pred našimi egiptovskimi Faraoni, da smemo se opravičeni upotiti v obečano deželo omike? Ne, nikakoršnih dokazov ni nam več treba, in radi prepuščamo njihove mastne lonce onim podmitljivcem, ki so odpadli in za hrbotom katere bogato obedujoče ekselence čakajo, da košček ulové. Gotovo pa je, da so očitni in skrivni izdajalci veliko pripomogli, da 19. § ni mogel še vsega nam zaželenega sadu prinesiti.

Devetnajsti § je skoro edini, ki ne potrebuje nobenega komentara; tako naraven in jaseen je. Poglejmo le prva 2 člena:

a) »Vsi državni narodi so enakopravni, in vsak narod ima nedotakljivo pravico do obvarovanja in gojevanja svoje narodnosti in jezika.«

b) »Država priznava enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, v uradu in javnem življenju.«

Ali ne zveni to ko večna resnica? Ali se more kako misel prosteje, določniše brez dvoumih izrazov povedati, nego se izraza ta paragraf? Resnično, on se je o rojstvu konstitucionalne Avstrije sam ponujal kot najvišji zahtev v temeljnih zakonih. Brez njega bili bi lahko avstrijski Nemci, Slovani pa nikakor ne v konstitucionalni Avstriji. Ali prav za prav; avstrijski Nemci bi tudi brez tega paragrafa ne imeli začem tožiti, da ne uživajo v tem odziru konstitucije, ker so imeli uže prej nedotakljivo pravo. Nič novega jim toraj ni bilo s tem paragrafom zagotovljenega. Kako dalekosežen, velevažen, duhapolen, rekel bi, kulturnozgodovinski pa je ta paragraf, razvida se iz tega, da zadevuje on cele narode. Sosebno avstrijske Slovane, v tem ko se ostali paragrafi temeljnih zakonov pečajo po večjem delu le s zagotovili gledé osebe ali društva. Tolažilno je, da so naši bratje Čehi zadobili narodno vseučilišče, tolažeč mora biti za nas pravosodnjega ministra ukaz, naj se slovenske vloge slovanski reševajo, da-si se mu še zadostó smešno ustavlja tu pa tam kak uradniški pritlikovec s svojim mogočno ubranim obrazom.

Prvi člen 19. § izreka enakopravnost vseh narodov mnogojezične Avstrije, in ta izrek je bil potreben kakor 2. § temeljnih zakonov, ki pravi: »Pred postavó so vsi državljani jednaki«, s kojim so se

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Cesar vshodno-rimski (bizantinski) Justinian (527—565), ki se je prej zval »Upravda«, in bil sin kmeta »Izoka« in »Vilenice«, toraj nedvomno Slovan, — pošlje slavnega poveljnika Belisarja (Veličar) na Italijo. Ta pridobi Istro l. 539, in ker je Trst spadal pod Istro, prišel je z drugimi primorskimi mesti vred pod bizantinsko oblast. Belizar premaga gotjskega kralja Vitigesa ter mu vzame glavno mesto Raveno l. 540. Tukaj se ustanovi cesarsko namestništvo ali »ravenski cesarhat«.

Za Belizarjem pride v Raveno drug slavni vojskovodja Slovan Narzes (— Narezec, kajti bil je skopljenec — evnuchus —) v Italijo, ter nadaljuje vojsko proti Gotom, dokler jih popolnem ne potolče (l. 552), in ostane sam gospodar na Talijanskem. Po 61. letnem vladanju Gotov nastane sedaj vshodno (bizantinsko grško) vladanje. Narzes je dosti pomagal Oglejčanom, nove zidove in hiše sezidal, in posebne pravice Oglejčanom podelil, da bi jih nazaj v mesto privabil. Ali le 13 let (od l. 555—568) so bili vshodno-rimski cesarji gospodarji lepe Italije. Njihov namestnik (eksarh) Narzes je jako ostro vladal ter velike davke nakladal, in se s tem ljudstvu zameril. Imel je mnogo zavidljivcev, ki so ga pri nastopniku cesarja Justinjana, pri Justinu zatožili, in ta pokliče Narzesa v Carigrad. Pa, mesto da bi se ves razkačeni Narzes vrnol domov, pošlje longobardskemu kralju Alboinu najlepšega sadja, poročevaje mu, naj čem preje pride ter si osvoji deželo Italijo, ki tako lepo sadje rodi.

Alboin ni dolgo premišljeval, ampak uže l. 568 se napoti iz sedanje ogerske dežele, kder je takrat bival, z vsem longobardskim narodom proti Italiji. Novejši talijanski pisatelji vsi vprek trdó, da je Alboin na vrhu Nanosa zagledal Italijo (friulsko ravan, in morje), in da je vskliknil: »Moja je!« A mnogi drugi pa trdó, da je Alboin skoz Koroško prišel, ter na vrhu gore Matajúr (Monte maggiore), kateremu ondotni Slovenci pravijo »Baba«, gledal Italijo, in po sporočilu pisatelja Pavla diakona najprvo mesto: Clivdale (»Čevdat, staro mesto«) zasedel, kar se nam dozdeva verjetniše, kajti, ako bi čez Nanos (mons regius) bil prišel, zasedel bi bil najprej Oglej. A razlili so se kot hudournik polagoma čez Friulsko, čez Kras, Istro, in potem po vsej severnej Italiji, kder so mesto Pavijo po triletnem obleganju užugali, ter izbrali si jo za stolno kraljevo mesto. Da bi Longobardi bili Trst napadli, oropali in razrušili, kakor meni Kandler, o tem se ne nahaja izvestnega poročila, a verjetno je. Mesta so bila v vednej nevarnosti, in mnogi so takrat pobegnoli z vso družino in premakljivim premoženjem iz Trsta v Koper (kakor otok?) in Benetke, iz Ogleja v Grad (Grado) in naprej v Benedke. Longobardi niso bili večji morju in so se rajši kopnega držali. Primorska mesta: Ravena, Benedke, Grad, Trst, Koper so še ostale Bizantincem, pa vendar so iz onih mest mnoge plemenite obitelji pribegle v Benedke. J. Kukuljevič Sakcinski pravi: »Zitelji (stanovniki) beneškega mesta so bili še v 16. stoletju večinoma Slovani, a poitalijanili so se vsled zakonov, običajev, verstva in drugih pritiskov. Iz Trsta so se v Benetke preselili: Abramo, Albani (iz Kopra), Barba, Barbani, Barbarigo, Barbaro (preje zvanj Magadesi ali Mangodosi), Barbolani, Beloselo, (iz Kopra, Bocho, Boncil, Bonzi, Burdealdi, Burichaldo, Bussi, D'agnusdei (Danusdio, Donusdio,

Donusdei, iz tržaške okolice; imeli so južnoslovanski grb ☪), Garaselo (iz Kopra), Gradonigo (Gradnik slavna rodovina iz Grada), Mazzaruoli, Morosini (iz Dalmacije, pred Morlaci, imeli so v lasti veliko gradov), Préli, Rebolini, (Rabolini) i drugi«. (Arhiv za poviest, jugoslav. l. 38.). Saj je tudi glavna stran Benetek proti morju še danes: »Riva dei Schiavoni« (slovanska obal).

Uže takrat, ko je Atila (453) razdejal oglejsko mesto, zbežalo je veliko njih v Grad (Grado), kder je uže l. 407 oglejski škof Augustin dal sezidati (trdnjavo: grad). Talijanski in za njimi nemški pisatelji zanikajo, da bi to tako očividno slovansko ime bilo našega jezika pričá, ampak trdó, da je popačeno od: »aque gradatae«, kder so uže Rimljani imeli pristanišče za svoje brodovje. A sam Dandolo (cronica) pravi: Premožnejši Oglejci so prišli h kraju: aquae gradatae, kder so na bregu močno trdnjavo zgradili (castrum spectabile) ki se (menda?) od vode imenuje Gradus«. (Czörnig: Görz. p. 218.) Ta preložba se nam še bolj čudna zdi, nego ona, da so »Senožeče« nemško ime: »Senonsitz« (Valvazor XIII. B. p. 26.) Gradus, Grado, grad, ni italijansko, ni latinsko, kajti v najstarejši grajskej kroniki (Chronicon sagorninum) se ime Grad ne sklanja, nego vedno je Gradus, ali pa »gradense castrum«, »altis moenibus decorata« (visokim zidovjem obdana) »arx maxima (močan grad)«. S. Krizogon (Križman) pa bratje sv. Kant, Kocijan, Kancianila in njih učitelj Prot so bili mučeni blizu Ogleja na vshodnjem strani na kraju, kateremu so pravili: »ad aquas gradatas« (na bregu), a Grado stoji na nasprotni južnozpadnej strani Ogleja, in nema nijedne sv. Kocijanu posvečene cerkve.

(Dalje prihodnjic.)

podre in omahno vse bivše privilegije, ali pa kako 3. listih zakonov, ki določuje: »Javne službe so vsem državljanom pristopne. Ptajci morajo svoje avstrijsko državljanstvo dokazati — samo da zadnji § nema proti 19. § toliko določene pomenbe, gledé tega namreč, ker je vendar možno zgoditi se, da se najboljši prosilci zavrnejo zgolj zato, ker niso dotičnim imenovalcem po godi — iz narodnostnih obzirov! kaka krivica, v pričo katere si mora boginja pravice zakriti oči. A baš v tem sta imela ta dva §§ enako osodo pod prejšnjimi vladami: slovenskemu narodu niso bile privoščene dobrote 19. paragrafa zato, ker je — slovenski! Česa pa hočemo, in kedo nas v tega dosegi zadržuje? Mi hočemo to, kar je naravno zagotovljeno v 19. § temeljnih zakonov.

(Konec prihodnjic.)

Slovesno vmeščenje tržaskega župana.

dné 13. t. m.

Točno opoludne je prišel namestnik nj. eks. baron Pretis v mestno zbornico spremljan od obeh podpredsednikov mestnega zbora. Galerije so bile polne in sicer tako, da kakih 400 ljudij ni moglo več noter, — svetovalci so bili vsi navzoči, vladala je slovesna tihoča, ko jame govoriti namestnik. Govor namestnikov je bil lep, dobro premišljen, govoril ga je prepričevalno in gorko, rekel je, da se bode letos praznovala v Trstu petstoletnica, od kar je Trst pod Habsburško dinastijo, katera je za to mesto tako skrbela, da je to mesto moglo na stran politični iz konkurence mogočne druge tekmovalce in če bo letos ljudstvo iz vse Avstrije vrelo v Trst, da se veseli tržaskega napredka, tedaj je to znamenje, da Trstu ne bode nikoli odtegnena ona zdatna podpora, katere potrebuje, da se vzdrži na vrhuncu svojega trgovskega položaja. Odobral je, da Italijani varujejo lep svoj jezik in kulturo, a tudi someščanom drugih narodnosti naj bode zbor pravičen in liberalen in naj ne pozabi gojenja tudi skupnega državnega jezika, posebno pa naj napreduje šolstvo, a v takem zmislu, da bode odgojevalo Avstriji dobrih patrijotov. — Če bode treba obrtniške šole, hoče namestnik podpirati z vso močjo nje ustanovitev. Občinske stvari naj se vodijo natančno, a treba je tudi še marsikatero nove naprave, posebno pa bi bilo čas, da se reši prašanje zaradi vode. Namestnik je nadalje zagotovil, da hoče, dokler ga milost Nj. Veličanstva pusti na čelu te dežele, vedno odkritosrčno podpirati interese tega njemu presrečnega mesta, njegove druge domovine. Konečno je priporočal še županu v gorkih besedah, naj bode nepristransk uže zato, ker je izvoljen enoglasno od vseh strank in izrazil želje, da bi vedno vladale dobre razmere in soglasje mej županstvom in vlado, na kar hoče on vedno delati. — Čudili smo se, da ta posebno Italijanom tako laskav govor, ni bil od njih sprejet ni v zboru, ni na galeriji z onim priznanjem, kakoršnjega je vreden; namesto glasnih, močnih »Evviva — kliče,« slišalo se je na galerijah samo neko brkanje. — Omeniti je treba tudi, da so progresovci uže 2 uri pred sejo oblegli in napolnili galerijo, da drugo ljudstvo ni moglo gor, nego v prav malem številu. Da bi bil g. namestnik tako gorke in lepe besede govoril Slovincem, gotovo bi našel bil hvaležniši odmev.

Po tem nagovoru je zaprisegel g. namestnik g. župana Bazzonija, kateri se potem zahvali g. namestniku za laskavo priznanje in lepo obečanje, zagotavljajoč ga vedne udanosti do slavne dinastije in izražajoč željo, da bode starešinstvo v soglasju z vlado skrbelo za boljšo bodočnost dežele, katere blagostan zdaj peša vsled predruženja trgovske sisteme. On se nada, da razstava in druge vladne namere Trstu prineso velike koristi in da bode vlada mestu pomagala, da se izvije iz finančnih neprillik, v katerih se nabaja, starešinstvo hoče štediti, a do take meje, da ne bode žaljeno dostojanstvo mesta. Končal je se zagotovilom, da bode starešinstvo vedno visoko držalo svoje dostojanstvo in neodvisnost gledé sklepov, kakor tudi narodni svoj značaj.

Ko je župan izgovoril, začela je galerija na vso moč ploskati, gospod namestnik pa je precej potem odšel spremljan od župana. Ko se župan vrne, poprime besedo prvi podpredsednik, g. Dimmer in čestita županu v imenu vsega zbora; nadalje pa omenja, da naše mesto je prav zdaj v krizi, katera odloči, ali Trst pade, ali pa postane še mogočnejši, nego je bil dozdaj, zbor mora torej vse moči napeti, da se nevarnost odstrani, in če se to posreči z edinjenimi močmi, bode to najlepši odškodovanje za to slavno starešinstvo.

Na ta ogovor konservativnega Dimmerja ni bilo tudi nič ploskanja, pač pa je kak pobalin na galeriji poskusil sikati, a slišal se je na galeriji nek osamljen »močan« protest in videla se je neka mimika kakor s pestjo, na kar je bilo precej zadržano vsako sikanje.

Naposled se je zopet zahvalil župan dr. Bazzoni in omenil zaslug poprejšnjega I. podžupana dr. Defacisa in se priporočil novima podžupanoma za zdatno pomoč. S tem se je končala vsa ceremonija k malu po eni uri popoldne.

Ko je župan odšel, pač so mu na velikem trgu kričali »Evviva«, a onega entuzijazma ni bilo, kakor pred tremi leti, ko mu je »mob« celo spregal kočijo in ga peljal proti domu. Sploh se je vršila stvar brez posebne demonstracije.

Nj. eks. g. namestnik govoril je izvrstno gledé materialnih interesov Trsta, le zdi se, da se je skorej preveč laskal Italijanom, preveč povzdigoval njihovo narodnost itd., Na vsak način je zaslužil gosp. namestnik v zboru najtoplejšo zahvalo za njegov gledé materialnih interesov tržaskih pomenljiv govor, a hvaležnost, kje je? Mi znamo ceniti stanjenamestovo, kajti težko je braniti Slovana takej galeriji,

kakoršna je bila zadnjič in v zboru tudi vemo, kaka je.

Mi se protivimo vsakemu protiaustrijskemu gibanju v Trstu, mi ne jenjamo biti zvesti cesarju in državi, ako nas še tako zatajevajo, kajti Slovana ni treba prositi, da je patrijot; a tudi nekaterih Italijanov, katerih je zgolj malo v Avstriji, ni treba toliko prositi, in kolikor bolj jih bomo prosili, manj bodo priznavali resnično prizadevanje vlade za koristi Trsta, to se je uže pokazalo, pa se še pokaže. Mi nismo nasprotni takim Italijanom, kateri hočejo živeti z nami enakopravno, kakor udje ene družine, naše Avstrije. Toda protestujemo danes, kakor smo protestovali uže pred volitvijo, da župan tržaski, razni odbori in drugi merodajni krogi tukaj vedno govore le o ene in edinej domačej opravičenej narodnosti v Trstu. Tudi mi smo tukaj in terjamo priznanja na glas. Saj nas priznava vladar sam in njegova vlada.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naučni minister, baron Conrad, je izdal ukaz zastran jezika pri državnih preskušnjah na češkem vseučilišču. V tem ukazu je naročeno, da mora vsak dijak, vsaj iz enega predmeta opraviti državno preskušnjo v nemškem jeziku. Da bi tudi za Nemce na Češkem veljal enak ukaz, da morajo namreč vsaj iz enega predmeta opraviti preskušnjo v češkem jeziku, potem bi to bilo prav, sicer pa ne moremo umeti, zakaj se Slovanom vedno sili nemščina. To pač ni enakopravnost, i nikakor ne moremo odobravati naredeb, ki dajo prednost enem, ali drugemu jeziku; s tacimi naredbami se tudi ne dela za pomirjenje mej narodnostmi.

Minister Kalay namerjava bajé mnogo sedanjih uradnikov v Bosni nadomestiti z drugimi. Ta minister dela tudi na to, da bi se Bosna in Hrcegovina k malu popolnoma z Avstrijo združili.

Deželni zbori, ki niso zborovali zadnje dni, skličejo se na 6. septembra t. l. — Goriški in tirolski deželni zbor sta se danes zaprla.

V tirolskem deželnem zboru se je tudi stavil predlog, naj se podeli volilna pravica onim, ki plačujejo 5 gld. neposrednjega davka, a ni obveljal, ker je manjšina zapustila zbor, da potem ni bil sklepčen. O ti svobodnjaki, kako ljubezen imajo do preprostega ljudstva!

Mej gališkam deželnim namestnikom in metropolitom Sembratovičem je vstal razpor. Pravijo, da je vzrok temu razporu pravda o veleizdaji, ki se zdaj vrši v Levovu; toliko je gotovo, da se je deželni namestnik na Dunaji pritožil zoper Sembratoviča, i da je poslednji poklican v Rim ad audiendum verbum.

Rusini snujejo novo stranko, katere program je popolnoma nasproten onemu, po katerem delajo sedanji rusinski državni poslanci. O svojem oklicu priporočajo ljudstvu, naj hrbet obrne sedanjim državnim poslancem, ki hodijo s centralisti, najhujšimi sovražniki rusinskega ljudstva. Na dotičnem pozivu je podpisanih 200 osob, večidel duhovnikov, profesorjev, notarjev, učiteljev, županov itd. — To je veselo znamenje, a nepričakovano ni, ker sedanja njihova politika je bila nenaravna, Rusinom škodljiva v gmotnih zadevah i strupena njihovej narodnosti, temu je dokaz nemško vseučilišče v Črnovicah. Rusini ne morejo biti tako slepi, da ne bi tega sprevideli i dolgo ne more trajati, ko zapusté levičarje ter se pridružijo državnega zbora sorodnikom.

Vnanje dežele.

Skobeljeva nagla smrt je vse rusko ljudstvo protresla; vsi časniki so polni hvale o njem ter izjavljajo svoje sožaljenje. Ruski car sam je njegovej sestri telegrafično izrekel sožaljenje ter pristavil, da je njegova izguba ruskej armadi nenadomestljiva. Ukazal je tudi, da se ima vojna korveta »Vitjasi« vprihodnje imenovati »Skobeljev«.

Prihodnji teden pride v gostinske toplice na Solnograškem zopet 85 letni nemški cesar Viljelm, kder se suide z našim cesarjem.

Nemška narodna stranka bo imela jutri zbor na Dunaju. Pričakuje se obilo vdeležitve; pl. Walterskirchen bo govoril o članu 19. državnih osnovnih zakonov.

Turški sultan pošlje na Dunaj posebnega poslanca, ki prinese našemu cesarju veliki kordon lmtiaz—reda.

Turški sultan je zopet odslovil nedavno imenovanega prvega ministra Abdurrahmana ter na njegovo mesto poklical prejšnjega načelnika v ministerstvu Said pašo. Na Turškem je vreme zelo spremenljivo.

V Dublinu so nabiti plakati, ki obečaje 20.000 lir št. onemu, kdor naznani morilco lorda Cavendish-a in g. Tomaža Bourke-ja.

Vsled naglega bombardiranja Aleksandrije se je pričelo po vsej Evropi živahno gibanje. Italija, Francija, Španija, vse nagloma oborožujejo svoje vojno brodovje, bojé se, da jim svojevoljno postopanje Angležev ne nakloni v trgovini škode.

Vse oči so obrnene v Egipt. Poročili smo uže zadnjič, da so Angleži 11. t. m. začeli bombardirati trdnjave pred Aleksandrijo i da so vsi Evropci se izsolili iz Egipta. Zadnja poročila o tem donajajo te le važnije stvari: 10. t. m. je deželni namestnik Aleksandriecem z nabitimi plakati po hišnih voglih naznanil, da so Angleži napovedali vojno egiptovski vladi in da jutri zarana začno streljati. Namestnik svari prebivalce, naj ne hodijo k trdnjavam in k luki, ako jim je drago življenje. — Turški sultan je protestiral zoper streljanje, ker bi to njegove vladarske pravice hudo razžalilo, ali angleška vlada se ni ozirala na ta protest. Angleški admiral Seymour je 11. t. m. zjutraj k malu po 7. uri začel streljati z vojnih ladij: »Alexandra«, »Sultan« in »Superb« na trdnjave, katere so takoj začele odgovarjati; potem so streljale tudi vse druge ladije; uže 20 minut po začetem streljanji ste bile razrušeni dve trdnjavici, »Pharos« je bil ves razstreljen in »Marsa« in »Elkanat« sta k malu potem v zrak zletela. Okoli 10. ure je tudi trdnjava »Aida«, ki stoji blizu palače namestnega kralja, v zrak zletela. — Ljudstvo je bilo vse preplašeno, vse je iz mesta bežalo, ali pa v kletih se poskrilo, le Arabi paša ni izgubil poguma, ampak rekel je, da se neče udati ter da se bo do zadnjega bojeval. Popoldne so vojne ladije popolnoma razrušile še druge zunanje trdnjave. Najtrdovratniše se je branil grad »Napoleon« nad mestom, na kateri so Angleži vse popoldne streljali. Egiptovskega kralja palača je več ur gorela. Sueški kanal varujete dve francoski ladiji, trgovinskim ladijam pa se je priporočilo, naj ne hodijo vanj. Egiptčanov je mnogo padlo, Angleži imajo le 40 mož ranjenih.

12. t. m. so razvili v Aleksandriji nad mestom belo zastavo v znamenje, da se hočejo udati, a temu in bilo tako. Arabi paša je to znamenje porabil, da je vojake poklical iz trdnjav, ter se z njimi proti Kairu napotil. Zdaj pa je v mestu nastala groza; gorelo je uže na mnogo krajih, odprli so ječe hudodelcem, ki so v družbi z divjimi Beduini začeli po mestu pleniti, rušiti moriti in hiše požigati. Evropski del mesta je razvalina Sto Evropecev, ki so pobegnoli v poslopje otomanske banke, razsekala je na kose zverinska drhal; mnogo družim se je posrečil ubeg na morsk breg, od kodar so jih razposlani čolni na ladije oteli. — Arabi pravijo, da imajo 2000 mrtvih in ranjenih. Lepo je bilo mesto Aleksandrija, zdaj je prazno, zdaj ga ni več, v malo urah ga je uničila vojna furija. Ali z Aleksandrijo ni padel Egipt, treba bo tja poslati vojaških čet, da zasedejo deželo; ali se o tem zedinijo vlade, kdo vé; ali padeč Aleksandrije ne uname mej Muhamedani ljutega fanatizma i srditega vojevanja, komu je danes to znano!

Dopisi.

Iz tržaské okolice, 10. julija.

Zopet sem čital v vašem cenjenem listu dopis, ki pravi, da so v Barkovljah dve gostilni tabor Irredenti, ena na Greti, druga pa na zgornjej cesti. No, jaz pa znam še za tretjo. Nje lastnik pa ni gazda kuči, ampak le prost oštir, in kar je še več »puro sangue di Vipacco«. Ta pa ni na Greti niti na zgornjej cesti, ampak pri morji skoraj tik žganjarije tukajšnjega capoville. Dobro vemo, da se je pred volitvijo tudi tukaj vino za Cesarejev denar pilo, in da je omenjeni oštir eden izmed glavnih Irredentarskih stebrov. Odlikuje se pa s tem, da se v njegovej družini le italijanski govori. Druga reč je pa še le neki bore zidar, J. Brus, tudi ta je delal na vse kriplje, češ, on mora le za svojega gospoda gledati. Po krémah se ta mož vriva mej narodne poštene volilce i se ž

njimi prepira. Res je, da je pri svojem »gospodu« Cesare-ju uže delo imel, a naj premislil omenjeni zidar, da se mu je dosti boljše godilo, dokler je na železnici delo imel in narodne kratke hlače nosil. To so tedaj glavni stebri, in »Progresso« se baha z svojimi izvoljenimi kandidati! Tukaj se tedaj dobro vidi, kakovi ljudje so progresovci. S tem sem dovolj pokazal, kakove izdajce so mej našim poštenim ljudstvom, in čas je, da se iztrebi ljulika iz pšenice. Domobranac.

IZ KOPERSKEGA OKRAJA.

(Voda, buben, učiteljsko zborovanje v Lokvi).

Dolina ima v doljem krajji vasi lep vodnjak z izvrstno vodo; te dni so vrli Dolinčanje še jednega napravili. Šlo je kopat prostovoljno, iz lastnega nagiba, 10 mož v hrib nad vasjo. Vdobilši primerno vode, napeljejo jo po kanalu, kateri je mnogo truda stal, na trg sredi vasi. Veselo voda šumlja prav izpod spomenika v diko, ponos in neprecenljivo, korist Dolinčanov. Navod k temu je dalo onih 10 mož (J. Slavec, J. Lovriha, A. Foravs, A. Sancin, J. Prašelj, J. Stranj, R. Kočevar, M. Sancin, P. Kocijančič, A. Prašelj, J. Parovel), pripomogla je zdatno tudi občina in č. g. dekan, kojemu del vode v kuhinjo teče.

Buben v Dolini! Kaj bodo komedije? povpraševali so otroci; komedije, komedije in pa še — le kakošne! odgovarjali so se solzljivi očmi prestrašeni in obupni roditelji. Eksekutar veleva: krave na trg. Od strani so stali mesarji iz Kopra in Milj veselo v govedo prežeč. Objokanega ljudstva poln trg; dražba se začne za ostale davke.

Upije se: kedo dà več? prvo, drugo in — —, i — — n.; še en krajcar, sliši se tolažljivi glas čest. g. dekana; i — — n, i — — n tretje. Gosp. dekan odšteje eksekutarju denar in dotični kmet žene kravo v hlev. Tako je rešil velikodušni g. dekan obupnim kmetom vse krave, niti ene govedi niso mesarji odgnali, očišili so z dolgim nosom.

Dolinčani! ta dogodek naj vas uči 1.) skrbeti, osobito v boljših letinah, da se zaostali davki poravnajo in novi pridno plačujejo 2.) spoznati, kedo je vaš prijatelj, ki vam vedno dobro želi in očetovsko za vas skrbi, ali oni, ki vam hrbet obračajo in se vašej nesreči posmehujejo, ali oni, ki vam za dušo in telo vrata na stečaj odpirajo? — Jaz mislim, da se vam vendar enkrat oči do dobrega odpró! — V dan 6. t. m. je bilo v Lokvi na Krasu učiteljsko zborovanje. Vdeležilo se ga je 20 društvnikov. Predsednik otvoril ob 10. uri zborovanje s primernim nagovorom; pozdravi goste iz Kranjske, tržaške okolice in Istre. Preide se na dnevni red. Tajnik prebere zapisnik prejšnjega zborovanja. G. Kanté je razpravljal: 1.) O zgodovini v ljudske šoli splošno, 2.) Kako se zgodovina v ljudske šoli poučuje. Drugi, praktični del je bil jako zanimiv in podučljiv, a v prvem delu se je g. referent previsoko nad ljudsko šolo vspel, kar je tudi debata pokazala.

G. Hrovatin je nas seznanil z raznimi boleznimi v ljudske šoli. Pokazal je nam više bolezni. Pogrešali smo le, kar je glavno, poduka o načinu, kako taiste odpraviti ali vsaj kolikor toliko zmanjšati. Debata je v tem nekaj popravila.

O petju v ljudske šoli se ni razpravljalo! Razni nasveti. G. Kanté vpraša, ali so stenske table potrebne, zbor pritrdi. Društvenik iz Istre interpelira predsedništvo, zakaj se udje k zborovanjem pismeno ne vabijo, in ali se misli še nadalje protipostavno ravnati. Predsedništvo zagotovi, da bo ude k zborovanjem prihodnjic pismeno vabilo.

Določa se za prihodnje zborovanje v oktobru Nabržina. Predsednik zatvori zborovanje s trikratnim slavovsklikom na presvitlega vladarja. Potem je bil skupen obed. Tu se je prepevalo, napivalo, govorilo. Mej govori je vzbudil splošno pozornost oni g. Hrovatina. Govornik pozivlja tovariše k pristopu v kopersko učiteljsko društvo. Vpiše se jih koj 10, reci deset. Slava vzajemnosti! In ti, bratovsko učiteljsko društvo na Krasu, rasi, cveti, rodi obilo dobrega sadu!

Domače in razne vesti.

Cesarjev dar. Presv. cesar je podaril pogorcem v Velikem Cerovcu 500 gld. podpore.

Mil. škof dr. Jan. Glavina je odložil svoj prihod v Trst na 29. dan t. m. Slovesna inštalacija pa bo 6. avgusta. Tako se nam poroča iz duhovnih krogov.

Razstava. Stavbe in priprave za razstavo so končane. V 6 mesecih se je tukaj izvršilo tako ogromno delo, da vsi zvedenci sodijo, da se kaj enakega v tako kratkej dobi ni nikder še storilo. In to se mora priznati: delo je delalcem v čast. Razstavna poslopja niso le velikanska, temuč tudi primerna in krasna. Zdj pa se vozi dan na dan iz vseh pokrajin velike Avstrije in Ogrske na stotine zabojev blaga za razstavo, in v prihodnih 14 dneh se vse vredi in vsaka stvar na svoje mesto postavi. Oj, to bode še dela! — Odbor je v zadnjem času vse oskrbel, da dohajajoči obiskovalci dobé dostojna in cena stanišča. Razven prostorov v gostilnicah je na razpolago preko 1000 sob, katere so ponudili zasebniki. Cena so vsem trdno določene, in poseben odsek bo stanišča nadzoroval, in tujce goljufije varoval. Za tramvaj, omnibuse in flakerje je določil magistrat za čas razstave nov vozni red, in za zadnje tudi nove tarife; katerih se bodo morali strogo držati. Vsak prestop se bo ostro kaznoval. — Po najnovejšej določbi pridejo iz Pulja ob razstavi tri velike vojne ladje.

Občni zbor »delalskega podpornega društva« bo jutri popoldne ob 7. uri v »Rosseti-jeve« dvorani.

Begunov iz Egipta je dozdej na 10 parnikih v Trst došlo nad 2500.

Pazite dece! Morda se v nobenem avstrijskem mestu ne potepa toliko otrok po ulicah, kakor

v Trstu. Kako slabe ima to moralne nastopke, to vsak vidi. Pa tudi dosti nesreč se godi. V četrtek je padel tak fantič Anton B. v kanal, in malo da ni utonil, predno je prišla pomoč!

»Operala« in Slovenci. Pri laškem društvu »Operala Triestina« je gotovo polovica ali celo dve tretjini Slovencev in vendar list »Operala« v laškem jeziku izbaja ter grdi pri vsakej priliki Slovence. Če se tega ne sramujejo oni slovenski udje, ki nosijo denar v društveno denarnico, iz katere se umazani časnik plačuje, da grdi one, kateri ga plačujejo, namreč slovenske ude »Operala«. Slovenci ne bodite ovce, ne trpite, da bi vas lahonski kričači na limanice loyili in vam se rogali. Če prav jim polnite denarnico. Čas je, da se probudite in otresete lahonski jarem, ki vas žuli. Naj bodo Lah pri Lahih, Slovenci pa se morajo družiti s Slovenci.

Občinske volitve v Spletu bodo od 17. 22. julija. Na laškej kakor na hrvaškej strani je silna agitacija. Da se zabranijo nemiri, dobil je novi okrajni glavar baron Conrad 2 kompaniji lovcev in 120 žandarjev na razpolago!

»Slovenska Matica«. V prvej seji novega odbora so bili izvoljeni per acclamationem: za predsednika g. župana Peter Grasselli; za I. podpredsednika prof. Marn; za II. podpredsednika prof. Levoc; za blagajnika g. Ivan Vilhar; za ključarja g. prof. Wiesthaler in ravnatelj Praprotnik; za pregledovalca društvenih računov g. L. Robič; za verifikatorja gg. katehet Kržiž in prof. Senekovič. — V književni odsek so bili izvoljeni: gg. Erjavec, Hubad, dr. Jeglič, Klun, Kržiž, Levoc, Marn, Pletersnik, Praprotnik, Senekovič, Stegnar, Šuklje, Tomšič, Urbas, Vavru, Vodusek, Wiesthaler, Zupančič; — v gospodarski odsek: gg. Grasselli, dr. Jarec, Klun, dr. Poklukar, Robič, Tomšič, dr. Zupaneč.

Družba sv. Mohora ima letos 24.422 udov. Po škočjih jih spada: na ljubljansko 9308, na lavantinsko 7997, na goriško 2793, na krško (koroško) 2395, na tržaško 1317, in na druge škočije 632.

Jezik v ljudske šoli. Hude borbe imajo naši bratje na Štajerskem za narodne šole; povsod in najbolj ob nemški meji jim vsiljujejo nemški jezik v šolo, zloglasni »Schulverein« trosi v ta namen vzlasti za podkupljenje učiteljev mnogo tisočakov na leto. Prav razveselil nas je toraj glas, da je mnogobrojen učiteljski zbor v Ptuji zadnji teden z veliko večino izjavil, da se ima vsaj prva štiri leta v šoli učiti samo slovenski jezik.

»Kmetjski prijatelj«, tako se imenuje polumesečnik, katerega bo izdajal od 16. t. m. v Celju slaboglasni dr. Glantschnigg zoper naše narodne časnike, in to s podporo vseh kosmatih nemčurjev na Slovenskem. Bolje bi ga bil krstil: »Kmetjski zapeljivec«! Vsak zavedeni Slovenec vrže to spako v ogenj.

Miš je v vsej Cizilitaviji 3,998,284 nastanjenih in 151,118 nenastanjenih.

Podmol mej Angleškim in Francoskim, katerega je ustavila angleška vlada iz bojazni, da bi utegnola francoska vojska skoz podmol na Angleško udariti, začeli so zopet delati in delo gre jako vpešno i naglo od rok. Prodrli so uže 1880 metrov daleč, in sicer 1400 metrov pod morjem. Vsak dan prekopljejo 25 metrov. Zadnje dni so se dela začela tudi od francoske strani.

Prebivalstvo evropske Rusije. Po zadnjem štetju ima evropska Rusija 74 $\frac{1}{2}$ milijona prebivalcev. Po narodnosti je 54 milijonov ali 73% Rusov, 7% Poljakov, 4% Tatarov, 5.3% Finov, 4% Judov, 4% Litavcev, 1.3% Nemcev, 1.5% drugih narodnosti. Velikorusov je 49%, Rusinov 20% in Belorusov 3%.

Časnikov izhaja na vsem svetu okoli 23.290, v Evropi 13.600, v Aziji 388, v Afriki 50, v Ameriki 9129 in v Avstraliji 100. Od onih, ki izhajajo v Evropi, tiska se jih na Nemškem 3770, na Angleškem 2509, na Francoskem 2000, na Italijanskem 1226, na Avstrijsko-ogerskem 1200 in na Ruskem 500.

Najbogatejši mož na svetu, Amerikanec Vanderbilt je prišel te dni v Pariz. Njegovo premoženje znaša okoli dve milijardi 500 milijonov frankov.

Amerikanska razsodba. Ana Hugen, necega trgovca soproga v Novem Jorku, tožila je Carolla in Hiersfelda, da njenemu soprogu toliko žganja prodajata, da zanemara svoja opravila, pri katerih je popraj po 24 dolarjev na teden zaslužil, i da soproj tudi njo tepe, ko pride pijan domu. Porotniki so izrekli, da imata zatoženca plačati tožiteljici 400 dolarjev odškodnine in pristavili, da bosta žganjara še v veliko večjo kazen obsojena, ako bi gosp. Hugena še kedaj s žganjem upljanila. — Ta amerikanska razsodba je gotovo pravična i pametna, i prav nič ne bi škodovalo, ako bi se tudi pri nas tako sodilo.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Potreba ene banke v Trstu v podporo trgovcev v južno-slovenskih deželah.

(Konec.)

Banka bi morala biti osnovana na delnice najmanj po gld. 100—, katere bi morale biti vezane na ime in ne bi se smele prodajati brez dovoljenja odbora, to zaradi tega, da ne bi prišla stvar iz narodnih rok. Delničarji bi morali biti po vseh južno-slovenskih deželah, da se tako povsod širi zanimanje za to narodno podjetje. Vplačevanje bi se moralo vršiti v obrokih.

Delokrog banke bi moral biti tak le:

1.) Posojevati denarje proti menjicam v prvej vrsti delničarjem. 2.) Eskomptirati tuje dobre menjice. 3.) Posojevati denar proti drugim zastavam, obligacijam in drugim vrednostim. 4.) Posojevati denar na blago. 5.) Dotirati in podpirati založne na deželi. 6.) Preskrbavati izterjevanje menjic in nakaznic. 7.) Oddajati rimese na druge banke. 8.) Izpla-

čevati nakaznice drugih bank. 9.) Morala bi banka dobrih posestnikom posojevati manjše svote proti menjicnej zavezi dveh ali treh dobrih posestnikov. 10.) Morala bi sprejemati tudi majhne vloge na knjižice, kakor to delajo hranilnice in denar tega hranilničnega oddelka posojevati tudi na hipoteke. 11.) Dobro bi tudi bilo, da bi se napravil oddelek za male obrtnike in delalce, tako sicer, da bi se obrtnik ali delalec zavezal plačevati po 20 do 50 soldov na teden skoz 5 ali 10 let in da bi se takim malim obrtnikom, delalcem dajala primerna posojila na menjice z 2 ali 3 podpisni v menjicnej zavezi. S takim oddelkom bi se prišlo na pomoč malej obrtniji in naučilo bi se delalca in malega obrtnika, da brani in si kaj prihrani za starost in slabše čase.

Blizu tak bi bil delokrog banke, ki bi imela pospeševati slovensko trgovino in blagostan ter neodvisnost slovenskega naroda v Trstu. Odbor te banke bi se moral voliti vsaj za 2 leti in bi moral obstati iz deveterice dobrih Slovanov, večinoma trgovcev, kateri bi se morali vrstiti v poslovanju, torej stanovati v Trstu. Tukaj imamo prav dosti izvrstnih in bogatih Slovanov, a ti so večinoma apatični za vse domače stvari in bolj se bojé zameriti tukaj gospodajočej svojati, nego pa kak revež, oni so v očigled bogatiji zgubili vsako pravo veselje in pogum za delovanje na narodnem polji, in prav od te strani bo imelo podjetje največje težave, — mej tem ko ne bi bilo tako teško, najti potrebnega kapitala.

Akejski kapital naj bi znašal do 250,000 gld., a začelo naj bi se delovanje, kakor hitro bi bilo skupaj 50,000 gld.

Uradni notranji jezik naj bi bil hrvatski, na zunaj naj bi se držalo vodstvo trgovskega običaja: vsakemu svoje.

Delovanje banke naj bi bilo razširjeno čez vse južno-slovenske dežele in v vsakem mestu naj bi imela banka zanesljivih poverjenikov. Od čistega dobička banke naj bi se vsako leto oddalo nekoliko odstotkov za povzdigo narodnega napredka. — Tako osnovana banka bi pravi blagoslov bila za vse južne Slovence in morala bi več pomagati za razsvoj in napredek južnih Slovanov, posebno v Trstu, Istri in Dalmaciji, nego vsa druga društva; s takim zavodom bi si Slovan k malu pridobil veljavo na obalah Adrije.

Ker pa je ta predlog našel povsod, koder se je o njem govorilo, nastopljeje priznanje, ker je posebno v notranjih deželah mnogo trgovcev, kateri so se poprijeli te ideje in kateri uže teško čakajo, da se vresniči, zato je odvisno le še od tržaških slovenskih trgovcev prve vrste, katerih je tukaj dosti, da beseda postane krv in meso. — Naj zatorej nekateri gospodje v Trstu otresejo malomarnost in indiferentizem, in naj se oklenejo dobrega, pa jako častnega posla.

Mnogo tržaških trgovcev išče česti v drugih odlikovanjih; a čast, katero bi jim dajal narod za tako zdatno pomoč, taka res zaslužena čast, bila bi več vredna, nego vsaka druga. — Tudi je pomisliti, da vlada denes ne bi nasprotovala, ampak podpirala take vse česti vredne težnje, ona jih mora podpirati v svojem lastnem interesu, ona mora delati na to, da se na Jugu trgovina in obrtnost razširi in utrdi, ona mora tudi podpirati slovenski element sploh, ker le na tak način se ne bode jeji bati za južne meje našega carstva, in le tako naveže po najkrajšem potu podonavske dežele na Avstrijo ne le v političnem, temuč tudi v gospodarskem zmislu.

Nadejamo se torej, da bodo merodajni gospodje v Trstu to stvar ozbiljno preudarjali in precej začeli delati na izvršitev zavoda, ki mora imeti prihodnost. — Ako bo potrebno, prenesemo kedaj kasneje tudi pravila take banke.

Kavo je nek mornarski kapitan na otoku Korčull v Dalmaciji zasijal; iz Indije prinesel jo je za seme. Kakor dalmatinski list »Dalmata« poroča, dobro se je obnesla, zrna so bila popolnoma enaka semenu, okus in duh se ni razločil od prave indijske kave. Dobro bi bilo, da bi vlada v to svrho kak poskus naredila na dalmatinskih otokih: Vis, Lezina Korčula in Lakroma, kder je kaj mlo podnebj.

O pogozdovanji Krasa okoli Trsta, smo uže večkrat govorili. Danes naznanjamo, da je gledó na veliko potrebo in korist pogozdovanju odbor določil 300 goldinarjev za premije, in sicer se bodo delile premije od 40—80 gld. onim posestnikom, ki zasadijo vsaj 2000 \square metrov zemljišča, in premije od 25—40 gld. tistim, ki ga zasadijo do 2000 \square metrov. Potrebna drevesca se pri odboru brezplačno dobivajo. Nasad mora do oktobra prihodnjega leta dovršen biti, taktat se bodo premije delile.

Mokrotne kleti so gospodarjem velika nadležnost, ker v njih k malu vse splensni ali zgnjuje. Zoper vlažnost, ali mokrot je dober pomoček ta—le: Prah iz klorkalcija (ki se dobiva v drogerijah) se natrosi na desko, ležečo na podstavi, in nekoliko nagneno. Na spodnjem koncu se podstavi sklada. Klorkalcij vso mokroto v kleti nase potegne, in potem drči kaši podoben, počasi v sklado. Ako se »kaša« potem na solncu ali pri ognju posuši, more se klorkalcij zopet rabiti dvakrat in tudi trikrat, dokler klet ni suha.

Muhe so poleti kaj neprijetne v sobah, kuhinjah in hlevih. Nek francoski gospodarski list svetuje, naj se rabi zoper nje ricinovo drevo (božja roka, kleščevina), ki se nahaja tu pa tam tudi po naših vrtih. Muhe, ki na veliki cvet te rastljine sedejo in sok pi-jejo, naglo mrtve na tla pocepajo.

Poslano. *)

Konečni odgovor g. Dr. Kosu, gimnazijalnemu učitelju v Gorici, na njegovo »Poslano« v »Soči« dne 8. julija t. l.

Nij res, da ste mi povedali one žaljive besede samo kot prijatelj prijatelju. V prepiru z menoj ste

*) Za spise pod tem naslovom je uredništvo le toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon veleva. Ured.

